

Звірян К.В.,

студентка факультету мистецтв ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник: Гашенко К.І.
викладач кафедри хореографії ВП
«Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв», м. Миколаїв

ТЕОРЕТИЧНА ТА ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА КУЛЬТУРИ

Культуру як гранично широкий феномен вивчають з усіх сторін представники різних наукових дисциплін. Слововживання терміну «культура» є багатозначним і його єдиного загальноприйнятого тлумачення не існує [8].

В українській мові у повсякденному вживанні слово культура, окрім етимологічно первинного (обробляти, вирощувати) побутує ще принаймні у двох значеннях: 1) Культурою називають сферу суспільного життя, закріплену у формі діяльності установ, що виробляють і розповсюджують певний тип благ, до яких належить просвітницьке та мистецьке наповнення дозвілля людини. Традиційно до галузі «культури» в такому розумінні належить діяльність митців (літераторів, художників, скульпторів, співаків, композиторів тощо), театральне життя, організація та проведення концертів, мистецьких фестивалів; функціонування бібліотек, музеїв тощо; 2) Слово «культура» широко вживається також і в розумінні певного ступеня досконалості в якійсь галузі, спосіб життя, що відзначається вишуканістю, розумним ладом тощо: фізична культура, культура мовлення, культура спілкування, сексуальна культура, організаційна і т.д. [5] Проте "культура" — не тільки широко вживане слово, але й важливе наукове поняття, без якого не може обійтися жодна сфера теоретичного знання про суспільство, тим паче на сучасному етапі, коли об'єктивні процеси суспільного розвитку проблематику культури висувують на передній план [4].

Культура розглядається, передусім, як феномен духовного порядку, наслідок і вияв творчої діяльності в галузі науки, мистецтва, релігії, права тощо. Матеріально-виробнича діяльність поняттям культури не охоплювалась, і це не випадково. Адже матеріальне виробництво має переважно традиційний характер. Натомість духовна діяльність завжди асоціюється з вільним інтелектуальним пошуком науковця, фантазією і натхненням митця, незалежним від навколишніх обставин внутрішнім світом філософа тобто з тим, що підносить людину, робить її досконалішою і сильнішою. Якщо розглядати теорії таких філософів як Платон, Протагор, Полібій і китайський філософ Сима Цянь, то вони вважали культуру частиною божественної природи і її виявом. Подібно будь-якій живій істоті, культура народжується, живе і вмирає, а етапи її розвитку нагадують зміну пори року.

Традицію такого розуміння культури пізніше зберегли й деякі арабські вчені. Гердер вперше визначив культуру як необхідну і невід'ємну реальність людського суспільства, стверджуючи, що некультурних народів взагалі не існує [2]. Розглянемо сучасне розуміння культури, у контексті соціальної історії культура існує як система життєвих орієнтацій людини. Культура – це сфера духовної, ціннісної, комунікативної організації суспільства, яка визначає норми поведінки, мислення, почуттів різних верств населення і націй в цілому (Гуревич, 1991; Парахонський, 1995).

У сучасному трактуванні культура, з одного боку, має комунікаційну природу (культура - це форма спілкування між людьми, і чи можлива вона лише в такій групі людей, в якій люди спілкуються); з іншого боку, культура наділена символічною природою (соціальне спілкування базується на мові, знаках, символах: знаки - слова, малюнки, речі - служать засобом передачі змісту; таким чином, культура – це сукупність текстів, успадкованих символів) [3]. У сфері культури виділяють наступні параметри: компоненти культури (засоби і знаряддя праці; мова; релігія; етика; моральність; соціальний устрій; норми, закони; мистецтво; наука; філософія; техніка та предмети побуту); результати культурної діяльності (твори літератури, живопису тощо); дух культури (менталітет); комунікативний шар культури (норми спілкування, інститути освіти, виховання тощо); основа культури (мова, символіка і т.д.). Перейдемо до мети аналізу сучасних культурологічних концепцій [1].

Аналіз сучасних культурологічних концепцій переслідує дуже важливу мету: дати уявлення про основні тенденції і напрями культурології ХХ ст, показати, як вони оцінюють стан і перспективи сучасної культури. Під культурологічними концепціями розуміють спосіб розгляду і пояснення культури як специфічного феномену [7], або будь-якого культурного явища чи процесу. До найбільш відомих культурологічних концепцій належать концепції М. Я. Данилевського, А. Тойнбі, О. Шпенглера, П. Сорокіна, Ю. Лотмана та інших. Культурологія в свою чергу поступово перетворюється з абстрактної сфери філософії на практично значущу наукову сферу [8]. До такої думки приводить огляд кандидатських і докторських дисертацій, в яких простежується рух у напрямі до прикладної науки. Культурологічні дослідження відображають особливість сучасного стану наукової практики – полідисциплінарність, що значно розширює її можливості для гнучкого усвідомлення культурних практик. Але існують й проблеми. Проблема інституціоналізації культурологічної науки, тобто проблема уточнення її наукового статусу, визначення її структури, її місця серед інших наук, характеру її стосунків з іншими галузями наукових знань, зберігатиме свою актуальність. Успіхи процесу інституціоналізації культурології значною мірою залежатимуть від поглиблення методології та удосконалення методики інтегрування (парадигмального синтезу) культурологічних знань.

Роль культурології як теоретичної основи механізмів регуляції соціокультурного життя суспільства неухильно зростає [6]. Однак процес інституціоналізації даної науки ще не завершений, що відбивається на її

евристичному потенціалі. Специфіка об'єкта і предмета культурології, її інтегративний характер ускладнюють спроби визначення її структури і місця серед інших наук.

У підсумку хочеться зазначити, що поняття культури пройшло доволі складну еволюцію, поступово збагачуючись за змістом. Культура репрезентує глибину та невичерпність людського буття, всі аспекти взаємозв'язку людини зі світом. Але саме ставлення до культури багато в чому залежить від дослідницьких установок.

Калініна А.С.,

студентка II курсу кафедри дизайну
ВП «МФ МіБ КУК»

Науковий керівник: Калініна Л.А.,
кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри культурології ВП
«Миколаївська філія Київського
національного університету культури і
мистецтв», м. Миколаїв

ФУНКЦІ І СОЦІОКУЛЬТУРНА РОЛЬ МИСТЕЦТВА ДИЗАЙНУ

Поняття «дизайн» включає в себе багато ознак та елементів. На міжнародному семінарі у Бельгії (1964 р.) було окреслено дизайн як творчу діяльність, метою якої є виявлення якостей промислових виробів. Ці якості включають і зовнішні особливості виробів, але головним чином – це структурні та функціональні взаємозв'язки, які перетворюють вироби в єдине ціле як з точки зору споживача, так і з точки зору виробника.

Також дизайн – це поєднання ідеї художника із реальним світом, як найзручнішим і найцікавішим способом для споживача чи глядача.

У сучасному житті функціональність та практичність предметів, беззаперечно, займає перше місце, але незмінним залишається прагнення до естетичного освоєння дійсності – мистецтва.

Дизайн та мистецтво невіддільно крокують разом, цим самим створюючи нові, цікаві образи в сучасних об'єктах дизайну.

Функції дизайну різноманітні і остаточно досі не визначені. З точки зору філософів дизайн, як вид людської діяльності, поєднує в собі перетворюючу, освітню, пізнавальну, ціннісно-орієнтаційну, комунікативну, а також інтегровану художню діяльність [1, с. 69].

Етимологія поняття «функція» (від лат. Functio - виконання, здійснення) включає в себе наступні визначення:

- це діяльність, обов'язок, робота; зовнішній прояв властивостей якогонебудь об'єкта в даній системі відносин;

- в соціології культури – це роль, яку виконує певний соціальний інститут або процес по відношенню до цілого [4, с. 143].